

ווען די ערשטע באַמבע איז אונטערגעלייגט געוואָרן ביים "פֿאַרווערטס"-בנין — גאָט צו דאַנקען, ס'איז געווען זונטיק, און קיינער איז דאָרט נישט געווען — האָט נישט געפֿעלט וועמען מע זאָל פֿאַרדעכטיקן. מיטן "אַלגעמיינעם ייד" האָט שוין געהאַט אויסגעבראַכן אַ שווערע טיראַזש-מלחמה אָנהייב די 30ער יאָרן (ד"ה ה'תש"ז-ה'תשצ"א). מע האָט זיך געוואָרפֿן מיט שרײַענדיקע נײַעס-קעפלעך. דער פֿאַרווערטס האָט נישט געזשאַלעוועט מיט באַשולדיקונגען: די חסידים פֿאַרלייקענען די וויסנשאַפֿט, באַדריקן אומברחמנותדיק די פֿרויען. זייערע ישיבֿות, פֿול געפֿאַקט מיט הונגעריקע קינדער, זײַנען נישט מסוגל די תלמידים צו דערצײען אויף אַ גענוגנדיקן, מאַדערנעם אויפֿן. צוריקגערעדט האָבן די חסידים שוין געוואָסט פֿון זייער צד אַז עס גייט אין אַ מלחמת מצווה. נישט איין מאָל האָט מען געבראַכט דעם זאָג פֿון מדרש רבה: "פל השׁוֹפֵךְ דמן של רשעים כאילו הקריב קרבן" — "דער וואָס פֿאַרגיסט דאָס בלוט פֿון רשעים, ס'איז גלייך ווי ער איז מקריב אַ קרבן". דער איינציקער חידוש איז געווען, וואָס די מלחמה האָט זיך נישט אָנגעהויבן פֿריער.

* * *

הרבֿ אליעזר רובינשטיין שטייט ביים פֿענצטער פֿון "אַלגעמיינעם ייד" און קוקט אויף ברוקלין, שוין ברוך השם אַ דורכויס פֿאַרחסידישטער באַראָ. די טאַקסישויבן גלענצן אויף דער בײַטאַגיקער זון. ס'האָט זיך אים מעשה-שטן אַרײַנגעכאַפט אין קאַפּ אַ נאַגנדיקע מחשבה: אַ וועלט אַ שײַנע האָט דער אייבערשטער באַשאַפֿן, נאָר בעוונותינו הרבים מיט פֿיל רשעים. טאַמער איז דאָס ווייניק, ווילן זיי פֿאַרפֿירן כשרע יידן. ער גיט אַ טאַפּ זײַן אויטאָמאַטישן פיסטויל און אַ קוק דעם זיכערקייט-אַפֿאַראַט, וואָס הענגט אַראָפּצו פֿון דער סטעליע. מע פֿאַרלאָזט זיך נישט אויף קײַן נס.

ער הייבט נישט אָן צו פֿאַרשטיין דעם ציל פֿון פֿאַרווערטס. אַמאָל איז געווען אַ סיבה פֿאַר דעם, אַזאַ פֿעריהשע צײַטונג זאָל עקזיסטירן. געווען אַ סך עלטערע לײַט, יידן אימיגראַנטן פֿון מזרח-אײראָפּע, און נאָך זיי, פֿון געוועזענעם ראַטן-פֿאַרבאַנד, וואָס האָבן נאָך געקענט לײַענען אַ ייִדיש וואָרט און הנאה געהאַט פֿון אַ שײַן געדרוקטן ייִדישן בלאַט. אָבער הײַנט — ס'איז שוין נישט אַזוי די לעצטע צען-צוואַנציק יאָר. הײַנט פֿון וואָס באַשטייט דער פֿאַרווערטס און זײַן לײַענערשאַפֿט? די רעדאַקציע, די שרײַבער, די זעצער, די פֿאַרשפּרײַטער, די לײַענער — די אַלע נעמען זיך פֿון צווישן געוועזענע חסידים. אויף פּראָסטן ייִדיש: אַפּיקורסים, אַדער תּינוקות שנשבו, מסופּקדיקע מענטשן וואָס מע האָט זיי געפֿאַנגען ווי קלײַנע קינדערלעך. מע פֿאַרפֿירט זיי מיט זייער כמו ייִדישער שפּראַך. וואָס טשעפען זיי זיך צו אונדז? האָט ער געטראַכט. ער האָט אַלײַן אַ טעאַריע: ס'איז אַ נסיון אַזאַ. דער וואָס וועט איבערקומען, אים וועט קומען אייביקער כבֿוד. דער ריבונן של עולם איז זיך מתעסק מיט שבֿחים פֿאַר צדיקים.

הרבֿ רובינשטיין איז אַ יונג מיט בײַנער. ער קנאַקט מיט די געלענקען. ער מאַכט מיט די מוסקלען. אַמאָל גיט ער זיך אַ שפּרונג אויפֿן אייגענעם געשטאַלט, וואָס אין שפּיגל, פֿאַכענדיק מיטן פיסטויל. ער קען זיך אויס אויף קאַראַטע (אויך דער דרך-הלימוד שטייט נישט אויף איין אָרט).

מאַרק עלעווענס שטייט אויך ביים פֿענצטער פֿון זײַן צײַטונג, נאָר ס'איז דאָ אַ חילוק: די רעדאַקציע געפֿינט זיך אונטער דער ערד. נאָך אַזוי פֿיל דראָונגען האָט מען באַשלאָסן איבערצוטראַגן די פרעסע אין אַן "אומבאַוויסטן אָרט" (ניו-דזשורזי) און צו "באַגראַבן" די רעדאַקציע.

מאַרק עלעווענס איז אַ נאָמען וואָס ער האָט אַלײַן אויסגעטראַכט — אַ נאָמען נאָך אַ דעלי אַזאַ וואָס איז אַפֿן אַ גאַנצן מעת-לעת. פֿון דער היים הייסט ער מענדעלע יצחקס, אָבער אויף אַן אַפּיקורסישן לעבן טויג עס דאָך ווייניק אַזאַ נאָמען אַזאַ כשרער.

מאַרק עלעווענס האָט אַ פנים פֿון אַ ישיבֿה-בחור, וואָס דאָס איז ער טאַקע אַ מאָל געווען. ער שרעקט זיך פֿאַר דער זון, און ער האָט דערפֿאַר ליב צו קוקן אויפֿן זונפֿאַרגאַנג איבער ניו-דזשירזי.

עס צעשפרייט דער האַריזאָנט די רויטע פֿליגל.

די ניו-יאָרקער גאַסן צעהילכען זיך מיט קללות און קעגנזייטיקע דעמאָנסטראַציעס.

דאָס ייִדיש לעבן אין אַמעריקע האָט זיך ענלעך אויפֿגעלעבט.

המשך קומט